

WILLY DEN OUDEN, 1918-1997

EEN VERGETEN NATIONALE ZWEMSTER

DOOR CEES ZEVENBERGEN

Het doet sportlieden van enige importantie meestal pijn dat zij na het afsluiten van hun actieve loopbaan langzamerhand in de vergetelheid raken. Gaarne verlenen zij dan ook - wanneer er moet worden teruggeblikt - nog medewerking aan radio- of televisieprogramma's en trouw bezoeken zij sportreünies.

Hoe anders was dit met de zwemster Willy den Ouden. Na in de jaren dertig grote internationale successen behaald te hebben, geraakte zij op de achtergrond en koos zij de laatste tientallen jaren van haar leven bewust voor de anonimiteit. Voor niets en niemand buiten haar familie was zij meer bereikbaar. Hierdoor bleven vele zaken uit haar verdere leven onduidelijk. Het tijdschrift *Sport International* sprak in november 1988 in een artikel van 'Het mysterie Willy den Ouden'. Zij overleed op 6 december 1997 te Rotterdam en voor zover er sprake is van een 'mysterie' zal dit zodoende blijven voortbestaan.

Willemijntje den Ouden werd op 1 januari 1918 te Rotterdam geboren als dochter van Antonius Victor Jozephus den Ouden en Willemijntje Kuipers. Haar vader had onder meer een café aan het Van Hogendorpsplein en in de buurt van de Passage. Zij bracht haar jeugd door in het hart van de stad.

Al op jonge leeftijd werd Willy den Ouden lid van de Rotterdamsche Dames-Zwemclub (RDZ) waarvan mevrouw P. van Wuijckhuise-Groen presidente en trainster was. Al op 13-jarige leeftijd (1931) was Willy clubkampioene op haar favoriete nummer de 100 meter vrije slag. Willy den Ouden zou uitgroeien tot de trots van RDZ, Rotterdam en geheel Nederland. Toen zij op de Olympische Spelen in Los Angeles in augustus 1932 achter de Amerikaanse Helen Madison zilver won op de 100 meter vrije slag, kreeg die prestatie zelfs wereldlijke bekendheid ook al omdat zij met haar 14 jaar de jongste deelnemer was. Het *Rotterdamsch Nieuwsblad* schreef: 'Dit resultaat van het flinke Rotterdamse meisje, dat daar in den vreemde de kleuren van haar land verdedigde, mag intussen tot grote tevredenheid stemmen. Tweede worden in

34. Willy den Ouden, 1932.

een dergelijk "sterbezet" nummer is een prestatie, welke aanspraak maakt op woorden van hulde'.

Naast dit zilver werd ook nog een zilveren medaille op de estafette gewonnen.

Rotterdam was in die jaren dé zwemstad van Nederland. Al moet gezegd worden dat daar voornamelijk dames voor verantwoordelijk waren. Nadat Marie Baron (schoolslag-wereldrecords in 1926; zilver Olympische Spelen 1928), Marie (Zus) Braun (Olympisch kampioene 1928) en Willy den Turk (rugslag-wereldrecord 1927) in de jaren twintig furore maakten, was het daarna bijna niet meer bij te houden. M.J. Adriani Engels schreef in 1960 in zijn boek *Honderd Jaar Sport*: 'In de jaren dertig grossierden onze zwemsters uit Rotterdam in kampioenstitels en wereldrecords'.

Die prestaties kwamen vooral op naam van Willy den Ouden en Rie Mastenbroek. Rie Mastenbroek was net als Marie Baron en Marie Braun lid van de Onderlinge Dames-Zwemclub (ODZ). Zij hadden mevrouw M.J. Braun-Voorwinde (Ma Braun) als trainster. ODZ was de tegenhanger van RDZ, de club van Truus Klapwijk, Willy den Turk, Willy den Ouden en Truus Baumeister. Zij hadden mevrouw Van Wuijckhuise als trainster. De verhoudingen tussen RDZ en ODZ en met name tussen de trainsters waren niet van vriendschappelijke aard. Dat er echter twee van dergelijke succesrijke dames-zwemclubs in één stad waren, zegt genoeg over de plaats die Rotterdam als zwemstad innam.

Na de successen op de Olympische Spelen van 1932 werd van Willy den Ouden veel verwacht. Zij beschaamde die verwachtingen niet, want in 1933 vestigde zij een wereldrecord op de 200 meter vrije slag nadat zij eerder dat jaar Europees recordhoudster was geworden op de 100 meter vrije slag. De jaren daarna bleef zij uitermate succesvol, behaalde de ene titel na de andere. Bovendien vestigde zij steeds weer nieuwe wereldrecords (in haar totale loopbaan dertien). Hoogtepunten in 1934 waren: Europees kampioene (estafette) en wereldrecords op de 100 meter en de 400 meter vrije slag. En in 1935 onder meer een wereldrecord op de 500 meter vrije slag.

Toen de Olympische Spelen in 1936 in Berlijn naderden, waren dan ook alle ogen op Willy den Ouden gericht. In februari van dat jaar had zij het wereldrecord op de 100 meter vrije slag met 1 min. 4,6 sec. nog eens scherper gesteld. De vader van Willy den Ouden was zo overtuigd van haar naderend succes dat hij vooraf - voor in

zijn café - bierviltjes had laten maken met de tekst 'Willy den Ouden olympisch kampioene'. Willy den Ouden was de belofte, maar de ster van deze Olympische Spelen werd haar rivale en stadgenote Rie Mastenbroek. Niet minder dan drie gouden medailles en één zilveren behaalde Rie. Willy bleef steken op één gouden (4 x 100 meter estafette met Rie Mastenbroek, Jopie Selbach en Tini Wagner). De druk bij de individuele nummers bleek haar te groot. Zij maakte een nerveuze indruk en de kranten spraken van een 'offday'. Alhoewel de Olympische zwemsters later in Rotterdam een stormachtige huldiging ten deel 'viel, moet Willy den Ouden deze met gemengde gevoelens hebben ondergaan. Het publiek was in ieder geval wel dolenthousiast en vergat even dat er alom werd gesproken van de 'Omstreden Spelen' in Berlijn.

In april 1937 kondigde Willy den Ouden het einde van haar korte loopbaan aan. Het *Rotterdamsch Nieuwsblad* van 21 april meldde: 'Wat ingewijden reeds langen tijd hadden gevreesd, gaat thans gebeuren! Willy den Ouden neemt afscheid van de wedstrijdsport'. Het afscheid vond plaats op de internationale wedstrijden in Rotterdam in mei 1937. Deelnemster aan deze wedstrijden was de Deense Ragnhild Hveger die later vrijwel alle wereldrecords van Willy den Ouden zou verbeteren. Willy den Ouden sloot een prachtige zwemloopbaan af, al had heel Nederland gehoopt dat deze langer zou duren. In 1938 ontving zij het ereteken van de Koninklijke Nederlandse Zwembond nadat zij in 1934 de gouden KNZB-medaille had ontvangen. Haar naam bleef nog lange tijd verbonden aan het in 1936 gezwommen wereldrecord op de 100 meter vrije slag. Pas in 1956 gelukte het Cockie Gastelaars dit record te breken.

Hoe verging het de aantrekkelijk ogende Willy den Ouden na haar zwemperiode? In de pers verschenen nog zelden berichten over haar. Het meest komen we nog te weten van een artikel uit de *De Havenloods* van 9 maart 1961. De kop luidt: 'Vijf en twintig jaar geleden was iedereen verrukt van Willy den Ouden'. Over haar verdere leven zegt een passage: 'Oorlog haar noodlot. De oorlog is, zoals voor velen, voor Willy den Ouden bijzonder noodlottig geweest. Kort voor deze uitbrak zou zij met een jongeman uit Scheveningen in het huwelijk treden. Deze werd overhaast, uit angst voor de Duitsers, naar Amerika gejaagd. De oorlogshandelingen dreven Willy den Ouden naar Engeland, merkwaardig tegelijk met

haar broer, die met de Engelsen van Duinkerken overstak, naar Dover. In Engeland is Willy den Ouden gehuwd met de zoon van de Zweedse attaché. Met hem is zij na de oorlog naar Zweden gegaan. In de buurt van Stockholm bewoonde zij aan een fjord een prachtige villa. Maar ook daar was haar het geluk niet beschooren en nu is Willy den Ouden - wanneer wij goed zijn ingelicht - al lang weer in ons land zonder nochtans in de zwemsport nog op de voorgrond te treden'.

Het verhaal van het Zweedse huwelijk blijkt juist, want in december 1945 meldden de kranten dat in Rotterdam speciaal wedstrijden zouden worden georganiseerd ter ere van het bezoek van mevrouw W. Broms-den Ouden. Ook staat vast dat er daarna sprake is geweest van nog twee huwelijken, waaronder dat met de Amsterdamse vertegenwoordiger Staal. Die periode woonde zij in Amsterdam. Haar laatste huwelijk bracht haar weer naar Rotterdam, waar zij echter de laatste periode van haar leven in grote eenzaamheid moet hebben doorgebracht. Mogelijk dat de mislukkingen in haar persoonlijk leven hebben bijgedragen aan haar stilzwijgen.

Het was boeiend geweest haar visie op het vroegere en huidige zwemmen te vernemen. Het meest jammerlijke is echter dat door haar stilzwijgen haar schitterende zwemloopbaan niet altijd die aandacht heeft gekregen die het verdiende!